
MONOGRAFIE PRAWNICZE

FUNKCJONOWANIE
ZASOBÓW PATENTOWYCH
W PRAWIE KONKURENCJI
UNII EUROPEJSKIEJ

RAFAŁ SIKORSKI

Wydawnictwo C. H. Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

RAFAŁ SIKORSKI • FUNKCJONOWANIE ZASOBÓW PATENTOWYCH
W PRAWIE KONKURENCJI UNII EUROPEJSKIEJ

Polecamy nasze publikacje z tej serii:

Lavinia Brâncuși

WZÓR WSPÓLNOTOWY I JEGO ZAKRES OCHRONY

Berenika Kaczmarek-Templin

**DOWÓD Z DOKUMENTU ELEKTRONICZNEGO
W PROCESIE CYWILNYM**

Marek Zalisko

**INSTRUMENTY PRAWNE W OBSZARZE WSPÓŁPRACY
SĄDOWEJ W SPRAWACH CYWILNYCH I HANDLOWYCH
UNII EUROPEJSKIEJ**

Arkadiusz Michalak

**INTERES PUBLICZNY I JEGO ODDZIAŁYWANIE
NA POWSTANIE, TREŚĆ I WYKONYWANIE PRAW
WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ**

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

**FUNKCJONOWANIE
ZASOBÓW PATENTOWYCH
W PRAWIE KONKURENCJI
UNII EUROPEJSKIEJ**

RAFAŁ SIKORSKI

WYDAWNICTWO C. H. BECK
WARSZAWA 2013

Wydawca: Natalia Adamczyk

Recenzja naukowa: prof. dr hab. Ewa Nowińska

Monografia przygotowana w ramach grantu
Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Numer rejestracyjny projektu badawczego: 1964/B/H03/2008/34
Nr umowy: N N110 196434

© **Wydawnictwo C. H. Beck 2013**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Marta Świerk
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-4621-2

ISBN e-book 978-83-255-4622-9

Spis treści

Wykaz skrótów	XIII
Bibliografia	XVII
Wstęp	1
Rozdział I. Pojęcie zasobu patentowego. Pro- i antykonkurencyjne skutki funkcjonowania zasobów patentowych	5
§ 1. Wprowadzenie	5
§ 2. Zasoby patentowe. Definicja pojęcia. Typy zasobów patentowych	10
§ 3. Powstanie zasobu patentowego. Regulacje umowne	13
§ 4. Zasoby patentowe a procesy standaryzacyjne	15
§ 5. Zasoby patentowe a inne pokrewne instytucje	19
I. Licencje krzyżowe	19
II. Instytucje clearingowe	20
III. Wnioski	21
§ 6. Korzyści i zagrożenia dla konkurencji wynikające z funkcjonowania zasobów patentowych.....	22
I. Korzyści związane z funkcjonowaniem zasobów patentowych	23
1. Możliwość wspólnej eksploatacji rozwiązań komplementarnych	23
2. Zmniejszenie kosztów transakcyjnych	25
3. Uniknięcie zjawiska kumulacji opłat licencyjnych	26
4. Zmniejszenie ryzyka sporów o naruszenie patentów ..	28
II. Negatywne skutki działalności zasobów patentowych	34
1. Gromadzenie technologii substytucyjnych	34
2. Zamknięcie dostępu do rynku dysponentom rozwiązań konkurencyjnych	37
3. Licencjonowanie rozwiązań niepotrzebnych z punktu widzenia stosowania technologii	39
4. Ograniczenia innowacyjności	40
5. Ograniczenia konkurencji na rynku produktowym	42
6. Ograniczenia konkurencji na rynkach powiązanych....	44

Rozdział II. Funkcjonowanie zasobów patentowych w świetle amerykańskiego prawa konkurencji	45
§ 1. Wprowadzenie	45
§ 2. Zasoby patentowe w okresie od drugiej połowy XIX w. do połowy XX w.	46
I. Przyczyny powstawania zasobów patentowych	46
II. Kształt instytucjonalny zasobów patentowych funkcjonujących w drugiej połowie wieku XIX i w XX w.	47
III. Funkcjonowanie zasobów patentowych a ustawodawstwo antymonopolowe	49
1. Wprowadzenie	49
2. Nadrzędność prawa patentowego nad ustawodawstwem antymonopolowym	50
3. Dopuszczalność oceny wykonywania patentu w świetle prawa antymonopolowego	53
IV. Analiza orzecznictwa dotyczącego funkcjonowania zasobów patentowych w pierwszej połowie XX w.	54
1. Wprowadzenie	54
2. <i>Standard Sanitary Manufacturing Co. v. United States</i>	55
3. <i>Standard Oil Co. v. United States</i>	56
4. <i>Hartford-Empire Co. v. United States</i>	59
5. <i>United States v. United Gypsum Co.</i>	63
6. <i>United States v. Line Material Co.</i>	66
7. <i>United States v. New Wrinkle Inc.</i>	68
8. Podsumowanie	69
§ 3. Zmniejszenie znaczenia zasobów patentowych w drugiej połowie XX w.	70
§ 4. Zasoby patentowe powstające od końca lat 80-tych XX w. a amerykańskie prawo antymonopolowe	73
I. Wprowadzenie	73
II. Charakterystyka zasobów patentowych powstających w latach 80-tych i 90-tych XX w.	74
III. Zmiany w polityce konkurencji w latach 80-tych XX w. ...	76
IV. Wytyczne Departamentu Sprawiedliwości oraz Federalnej Komisji Handlu – <i>Antitrust Guidelines for the Licensing of Intellectual Property</i> (1995)	78
V. <i>Business Review Letters</i> dotyczące zasobów patentowych	80

VI. Raport Departamentu Sprawiedliwości oraz Federalnej Komisji Handlu – <i>Antitrust Enforcement and Intellectual Property Rights: Promoting Innovation and Competition</i> ..	84
§ 5. Podsumowanie	87
Rozdział III. Unijne prawo konkurencji a funkcjonowanie zasobów patentowych – zagadnienia podstawowe	89
§ 1. Wprowadzenie	89
§ 2. Wyznaczenie właściwych rynków	90
I. Wprowadzenie	90
II. Wyznaczanie rynków właściwych – zagadnienia ogólne	91
1. Wprowadzenie	91
2. Substytucyjność popytu	92
3. Substytucyjność podaży	93
4. Wyznaczenie rynku geograficznego	94
III. Wyznaczenie rynków właściwych – zagadnienia szczegółowe w kontekście funkcjonowania zasobów patentowych	95
1. Wprowadzenie	95
2. Rynek produktowy	96
3. Rynek technologii	98
4. Rynek innowacji	100
§ 3. Siła rynkowa na rynku produktowym oraz na rynku technologii	103
I. Wprowadzenie	103
II. Siła rynkowa na rynku produktowym, na którym wykorzystywana jest technologia zgromadzona w zasobie patentowym	106
III. Siła rynkowa na rynku technologii	108
§ 4. Zakaz porozumień ograniczających konkurencję (art. 101 TFUE)	109
I. Wprowadzenie	109
II. Ograniczenia konkurencji w umowach zawieranych w związku z funkcjonowaniem zasobów patentowych ...	110
1. Postanowienia mające na celu ograniczenie konkurencji	110
2. Postanowienia, których skutkiem może być ograniczenie konkurencji	111
A. Wprowadzenie	111
B. Ograniczenie konkurencji <i>inter-technology</i>	112

C. Ograniczenie dostępu do rynku (ang. <i>foreclosure effects</i>)	113
D. Ograniczenia konkurencji <i>intra-technology</i>	114
III. Tzw. ograniczenia niezbędne (ang. <i>ancillary restraints</i>) w umowach zawieranych w związku z funkcjonowa- niem zasobów patentowych	115
IV. Artykuł 101 ust. 3 TFUE – przesłanki stosowania zwolnienia indywidualnego	117
1. Wprowadzenie.....	117
2. Relacja pomiędzy korzyściami a negatywnymi skutkami ograniczeń konkurencji	118
3. Niezbędność ograniczeń	119
4. Udział odbiorców w korzyściach wynikających z porozumienia	120
5. Wylimitowanie konkurencji	121
V. Rozporządzenie 772/2004 w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 TWE do umów transferu technologii a funkcjonowanie zasobów patentowych	122
§ 5. Zakaz nadużywania pozycji dominującej (art. 102 TFUE)	127
I. Wprowadzenie	127
II. Pozycja dominująca	127
1. Uwagi ogólne	127
2. Wspólna pozycja dominująca. Uwagi ogólne	130
3. Wspólna pozycja dominująca w kontekście funkcjo- nowania zasobów patentowych	133
III. Nadużywanie pozycji dominującej w związku z udostępnianiem technologii na podstawie umów licencyjnych	134
1. Wprowadzenie.....	134
2. Niesłuszne warunki licencyjne	136
3. Dyskryminacyjne warunki licencjonowania	137
4. Transakcje wiązane (ang. <i>tying</i>)	138
5. Odmowa udzielenia licencji	141
§ 6. Zasoby patentowe w świetle <i>comfort letters</i> wydawanych przez Komisję	142
§ 7. Zasoby patentowe w świetle Wytocznych Komisji w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 TWE do umów transferu technologii	145
§ 8. Przegląd obecnie obowiązujących regulacji. Planowane zmiany.....	147

§ 9. Jednolita ochrona patentowa a funkcjonowanie zasobów patentowych	149
Rozdział IV. Tworzenie zasobu patentowego w świetle unijnego prawa konkurencji	151
§ 1. Wprowadzenie.....	151
§ 2. Charakter rozwiązań gromadzonych w zasobie	152
I. Wprowadzenie	152
II. Komplementarność rozwiązań	153
III. Substytucyjność technologii	155
IV. Wymóg gromadzenia w zasobie patentów istotnych (ang. <i>essential patents</i>)	158
1. Wprowadzenie	158
2. Interpretacja wymogu istotności.....	159
A. Uwagi ogólne	159
B. Wymóg niezbędności	159
C. Wymóg braku rozwiązań substytucyjnych wobec rozwiązań zgromadzonych w zasobie	161
3. Podsumowanie	164
V. Gromadzenie w zasobie tzw. patentów nieistotnych (ang. <i>non-essential patents</i>).....	164
1. Wprowadzenie.....	164
2. Analiza przypadków gromadzenia w zasobie tzw. patentów nieistotnych	166
3. Podsumowanie	172
VI. Wymóg gromadzenia ważnych patentów (ang. <i>valid patents</i>)	173
VII. Kryterium istotności a kwestia geograficznego zakresu ochrony patentowej dla poszczególnych rozwiązań	176
VIII. Wymóg ciągłej oceny charakteru zgromadzonych rozwiązań	177
§ 3. Określenie zasad dostępu do technologii znajdującej się w zasobie dla podmiotów tworzących zasób patentowy	180
I. Wprowadzenie	180
II. Licencje krzyżowe zawierane przez tworzących zasób patentowy	181
III. Porozumienie przewidujące udostępnianie technologii wyłącznym tworzącym zasób patentowy	184
§ 4. Wybrane klauzule w umowach zawieranych przez tworzących zasób patentowy w świetle prawa konkurencji	186
I. Wprowadzenie	186
II. Zobowiązanie tworzących zasób patentowy do nieudzielania licencji poza zasobem	187

III. Zobowiązanie tworczych zasób patentowy do niekorzystania z technologii konkurencyjnych	190
IV. Zobowiązanie tworczych zasób patentowy do nierozwijania technologii konkurencyjnych	191
Rozdział V. Struktura organizacyjna zasobu patentowego	193
§ 1. Wprowadzenie	193
§ 2. Rola niezależnych ekspertów w funkcjonowaniu zasobu patentowego	194
§ 3. Wymiana informacji w związku z funkcjonowaniem zasobu patentowego	197
I. Wprowadzenie	197
II. Wymiana informacji pomiędzy przedsiębiorcami a prawo konkurencji	198
1. Uwagi wstępne	198
2. Charakter informacji wymienianych przez przedsiębiorców	199
3. Struktura rynku, na którym dochodzi do wymiany informacji	200
4. Krąg podmiotów zaangażowanych w wymianę informacji	201
III. Wymiana informacji w związku z funkcjonowaniem zasobów patentowych	201
§ 4. Uwzględnianie różnych grup interesów w działalności zasobów patentowych	203
§ 5. Mechanizm rozstrzygania sporów związanych z funkcjonowaniem zasobów patentowych	204
§ 6. Podsumowanie	205
Rozdział VI. Licencje na korzystanie z technologii zgromadzonej w zasobie w świetle art. 102 TFUE	207
§ 1. Wprowadzenie	207
§ 2. Otwarty dostęp do rozwiązań zgromadzonych w zasobie patentowym	208
I. Uwagi wstępne	208
II. Odmowa udzielenia licencji jako naruszenie art. 102 TFUE	208
1. Wyłączny charakter patentu a obowiązek udzielenia licencji wynikający z prawa konkurencji	208
2. Przegląd orzecznictwa Komisji oraz sądów unijnych (wspólnotowych) w kwestii uznania odmowy udzielenia licencji za nadużycie pozycji dominującej	211

3. Odmowa udzielenia licencji na korzystanie z technologii znajdującej się w zasobie patentowych a art. 102 TFUE	221
4. Obiektywne uzasadnienie dla odmowy udzielenia licencji przez podmiot dominujący	234
5. Odmowa udzielenia licencji będąca przejawem nadużycia pozycji dominującej a sytuacja prawna korzystającego z technologii	238
6. Nadużycie pozycji dominującej poprzez odmowę udzielenia licencji a ochrona interesów użytkownika technologii w prawie polskim	243
§ 3. Uczciwe (słuszne) warunki licencjonowania	250
I. Wprowadzenie	250
II. Pobieranie niesłusznych opłat licencyjnych	251
§ 4. Niedyskryminujące warunki licencjonowania	262
§ 5. Podsumowanie	270
Rozdział VII. Analiza wybranych klauzul umownych występujących w umowach licencyjnych o korzystanie z technologii zgromadzonej w zasobie patentowym	271
§ 1. Wprowadzenie	271
§ 2. Klauzule <i>grant-back</i>	272
I. Wprowadzenie	272
II. Silne klauzule <i>grant-back</i>	275
III. Niewyłączne klauzule <i>grant-back</i>	283
IV. Obowiązywanie klauzul <i>grant-back</i> po unieważnieniu bądź wygaśnięciu praw chroniących podstawową technologię	287
§ 3. Klauzule <i>non-challenge</i>	289
§ 4. Wypowiedzenie umowy w razie żądania unieważnienia patentu	294
§ 5. Ograniczenia w rozwijaniu i korzystaniu z technologii konkurencyjnych	297
I. Wprowadzenie	297
II. Ograniczenia w rozwoju lub stosowaniu własnej technologii przez licencjobiorcę	299
III. Ograniczenia w korzystaniu z technologii konkurencyjnej, której dysponentem jest podmiot trzeci	303
Podsumowanie	307
Indeks rzeczowy	315

Wykaz skrótów

Źródła prawa

- KC ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
- Obwieszczenie Obwieszczenie Komisji w sprawie definicji rynku właściwego dla celów wspólnotowego prawa konkurencji, Dz.Urz. WE C 372/5 z 9.12.1997 r.
- OKiKU ustawa z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.)
- PWP ustawa z 30.6.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.)
- rozporządzenie
240/96 rozporządzenie Komisji (WE) Nr 240/96 z 31.1.1996 r. w sprawie stosowania art. 85 ust. 3 Traktatu do niektórych kategorii porozumień o transferze technologii (Dz.Urz. L 31 z 9.2.1996 r., s. 2–13)
- rozporządzenie
1/2003 rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z 16.12.2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 (Dz.Urz. L 1 z 4.1.2003 r., s. 1–25)
- rozporządzenie
772/2004 rozporządzenie Komisji (WE) nr 772/2004 z 7.4.2004 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień o transferze technologii (Dz.Urz. L 123 z 27.4.2004 r., s. 11–17)
- TFUE Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2 ze zm.)
- TWE Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską z 25.3.1957 r.
- Wytyczne Wytyczne w sprawie stosowania art. 81 Traktatu WE do porozumień o transferze technologii, Dz.Urz. C 101 z 27.4.2004 r.
- Wytyczne w sprawie
współpracy
horyzontalnej..... Komunikat Komisji – Wytyczne w sprawie stosowania art. 101 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do horyzontalnych porozumień kooperacyjnych (Dz.Urz. C 11 z 14.1.2011 r., pkt 257)

Wykaz skrótów

Wytyczne DoJ/FTC	Antitrust Guidelines for the Licensing of Intellectual Property wydane przez Departament Sprawiedliwości oraz Federalną Komisję Handlu dnia 6.6.1995 r.
ZNKU	ustawa z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.)

Czasopisma i publikatory

Am. Econ. Rev.	American Economic Review
Antitrust L.J.	Antitrust Law Journal
Atlantic L.J.	Atlantic Law Journal
BTLJ	Berkley Technology Law Journal
Cal. L. Rev.	California Law Review
CMR	California Management Review
CMLR	Common Market Law Review
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy UE
Harv. J.L.&Tech.	Harvard Journal of Law & Technology
Harv. L. Rev.	Harvard Law Review
IIC	International Review of Intellectual Property and Competition Law
IP&TLJ	Intellectual Property and Technology Law Journal
JLE	Journal of Law and Economics
OJ	Official Journal
WRP	Wettbewerb in Recht Und Praxis
Yale J. on Reg.	Yale Journal on Regulation
ZNUJ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego

Organy i instytucje

NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SPI	Sąd Pierwszej Instancji
TS	Trybunał Sprawiedliwości
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny

Inne

art.	artykuł
m.in.	między innymi
n.	następny (-a, -e)

Wykaz skrótów

niepubl.	niepublikowane
Nr	numer
pkt	punkt
poz.	pozycja
r.	rok
s.	strona
t.	tom
t.j.	tekst jednolity
ust.	ustęp
z.	zeszyt
ze zm.	ze zmianami

Bibliografia

Literatura

- S. Anderman, J. Kallaugher*, Technology Transfer and the New EU Competition Rules, Oxford University Press 2006
- S. Anderman*, Industrial standards and technology pools: A regulatory challenge for EU Competition Law, w: *J. Drexl, W.S. Grimes, C.A. Jones, R.J.R. Peritz, E.T. Swaine*, More Common Ground for International Competition Law, Edward Elgar 2011
- S. Anderman*, The Strategic Use of Patent Enforcement and Acquisition Methods and Competition Law, w: *H. Ullrich, I. Govaere*, Intellectual Property, Market Power and the Public Interest, Brussels 2007
- R.B. Andewelt*, Analysis of Patent Pools under the Antitrust Laws, 53 Antitrust L.J. (1984-1985)
- G. Ascheid*, Neue technologische Entwicklungen in Mobilfunkbereich, w: *M. Leistner* (red.), Europäische Perspektiven des Geistigen Eigentums, Tubingen 2011
- I. Van Bael, J-F. Bellis*, Competition Law of the European Community, Kluwer 2005.
- J.H. Barton*, Patents and Antitrust: A Rethinking in Light of Patent Breadth and Sequential Innovation, 65 Antitrust L.J. 1996-1997
- R. Bekkers, E. Ivensen, K. Blind*, Patent pools and non-assertion agreements: coordination mechanisms for multi-party IPR holders in standardization, Paper for the EASST 2006 Conference, Lausanne, Switzerland, August 23-26, tekst dostępny na stronie: <http://ebookbrowse.com/easst-bekkers-iversen-blind-pdf-d30788683>
- S. Bishop, M. Walker*, The Economics of EC Competition Law: Concepts, Application and Measurements, London 2002
- G. Bittlingmeyer*, Property Rights, Progress and the Aircraft Patent Agreement, 31 Journal of Law and Economics 1988
- S.C. Carlson*, Patent Pools and the Antitrust Dilemma, 16 Yale J. on Reg. 1999
- M.Á. Pena Castellot*, Commission settles allegations of abuse and clears patent pools in the CD market, Competition Policy Newsletter 2003, Nr 3
- K. Coates*, Competition Law and Regulation of Technology Markets, Oxford University Press 2011
- C.E. Correa*, Case 2. The SARS case. IP fragmentation and patent pools, w: *G. Van Overwalle*, Gene Patents and Collaborative Licensing Models, Cambridge University Press 2011

- D.A. Crane*, Patent Pools, RAND Commitments, and the Problematics of Price Discrimination, Cardozo Legal Studies research Paper No. 232, tekst dostępny na stronie: <http://ssrn.com/abstract=1120071>
- J. Drexel*, The (a)political character of the economic approach to competition law, w: *J. Drexel, W. Kerber, R. Podszun*, Competition Policy and the Economic Approach, Edward Elgar 2011
- J. Drexel*, Abuse of Dominance in Licensing and Refusals to License: A 'More Economic Approach' to Competition by Imitation and Competition by Substitution, w: *C-D. Ehlermann*, European Competition Law Annual: 2005 The Interaction between Competition Law and Intellectual Property Law, Oxford-Portland-Oregon 2007
- J. Drexel*, Intellectual Property and Antitrust Law – IMS Health and Trinko – Antitrust Placebo for Consumers Instead of Sound Economics in Refusal-to-Deal Cases, IIC 2004, Nr 7
- J. Drexel, B.C. Gallego, S. Enchelmeier, M. Leistner, M.O. Mackenrodt*, Comments of the Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law on the Directorate-General Competition Discussion Paper of December 2005 on the Application of Art. 82 of the EC treaty to Exclusionary Abuses, IIC 2006, Nr 5
- J. Drexel*, Deceptive Conduct in the Patent World – A Case for US Antitrust and EU Competition Law?, w: *M.J. Adelman, R. Brauneis, J. Drexel, R. Nack* (red.), Wolrad Prinz Waldeck und Pyrmont, Patents and Technological Progress in a Globalized World. Liber Amicorum *T.J. Ebersole, M.C. Guthrie, J.A. Goldstein*, Patent Pools as a Solution to the Licensing Problems of Diagnostics Genetics, 17 IP&TLJ 2005, Nr 1
- N. Economides, S.C. Salop*, Competition and Integration among Complements, and Network Market Structure, vol. XL, Journal of Industrial Economics 1992, Nr 1
- F.L. Fine*, The EC Competition Law on Technology Licensing, London 2006.
- I.S. Forrester, Ch. Noral*, Laicization of Community Law – Self-help and the Rule of Reason: How Competition Law Is and Could Be Applied, w: *B.E. Hawk* (red.), Fordham Corporate Law Institute. EC Competition Law Reform, Juris Publishing 2003
- E.M. Fox*, Monopolization, Abuse of Dominance, and Refusal to License Intellectual Property to Competitors – Do Antitrust Duties Help or Hurt Competition and Innovation? How Do We Know?, w: *C.D. Ehlerman*, European Competition Law Annual: 2005 The Interaction between Competition Law and Intellectual Property Law, Oxford-Portland-Oregon 2007
- B.C. Gallego*, Unilateral refusal to license indispensable intellectual property – US and EU approaches, w: *J. Drexel* (red.), Research Handbook on Intellectual Property and Competition Law, Edward Elgar 2008
- D. Geradin*, Abusive pricing in an IP licensing context: An EC competition law analysis, TILEC Discussion Paper 2007, tekst dostępny na stronie: <http://ssrn.com/abstract=996491>
- D. Geradin*, What's wrong with royalties in high technology industries?, TILEC Discussion Paper 2009, tekst dostępny na stronie: <http://ssrn.com/abstract=1104315>

- D. Geradin, Standardization and technological innovation: Some reflections on ex-ante licensing, FRAND, and the proper means to reward innovators, TILEC Discussion Paper 2006, tekst dostępny na stronie: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=909011
- D. Geradin, M. Rato, Can Standard-Setting Lead to Exploitative Abuses?, A Dissonant View on Patent Hold-Up, Royalty Stacking and the Meaning of FRAND (April 2006), tekst dostępny na stronie: <http://ssrn.com/abstract=946792> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.946792>
- W. van Gerven, Private enforcement of EC Competition Rules in the ECJ - *Courage v. Crehan* and the Way Ahead, w: J. Basedow (red.), Private Enforcement of EC Competition Law, Kluwer 2007
- W. van Gerven, Substantive Remedies For the Private Enforcement of EC Antitrust Rules Before National Courts, w: C-D. Ehlerman, I. Atanasiu (red.), European Competition Law Annual 2001: Effective Private Enforcement of EC Antitrust Law, Oxford-Portland Oregon 2003
- R.J. Gilbert, Antitrust for Patent Pools: A Century of Policy Evolution, 2004 Stanford Technology Law Review 3, tekst dostępny na stronie: <http://str.stanford.edu/pdf/gilbert-patent-pools.pdf>
- R. Gilbert, The Essentiality Test for Patent Pools, w: R.C. Dreyfuss, H. First, D.L. Zimmerman (red.), Working Within the Boundaries of Intellectual Property, Oxford University Press 2010
- R. Gilbert, C. Shapiro, Antitrust Issues in the Licensing of Intellectual Property, The Nine No-Nos meet the Nineties, Brookings Papers. Microeconomics 1997, s. 284-286, tekst dostępny na stronie: <http://faculty.haas.berkeley.edu/shapiro/ninenono.pdf>
- M. Glader, Innovation Markets and Competition Analysis, Edward Elgar 2006
- J.A. Goldstein, Biotechnology patent pools and standards setting, w: T. Takehana, Patent Law and Theory, Edward Elgar 2008
- M. Górska, Przesłanki uznania odmowy dostępu do własności intelektualnej za nadużycie pozycji dominującej, w: K. Katarzyna Klafkowska-Waśniowska, J. Kępiński, R. Sikorski (red.), Zarys Prawa Własności Intelektualnej, t. II, Konkurencja a własność intelektualna, Warszawa 2011
- D.G. Goyder, J. Goyder, A. Albers-Lorens, Goyder's EC Competition Law, Oxford University Press 2009
- P.C. Grindley, D.J. Teece, Managing Intellectual Capital: Licensing and Cross-Licensing in Semiconductors and Electronics, 39 CMR 1997, Nr 2
- A. Heinemann, Compulsory Licenses and Product Integration In European Competition Law - Assessment of the European Commission's *Microsoft* Decision, IIC 2005, Nr 1
- M.A. Heller, The Tragedy of the Anticommons: Property in the Transition From Marx to Markets, 111 Harv. L. Rev. 1998, Nr 3
- M.A. Heller, R.S. Eisenberg, Can Patents Deter Innovation? The Anticommons in Biomedical Research, 280 Science (1998)
- M.A. Heller, The Boundaries of Private Property, (kwiecień 1999 r.), Univ. of Michigan Law School, Law and Economics Working Paper No. 99-010, tekst